

ARALIK AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 Ocak 2023

Özet

Tüketici fiyatları aralık ayında yüzde 1,18 oranında artmış, yıllık enflasyon 20,12 puan düşerek yılı yüzde 64,27 seviyesinde tamamlamıştır. Bu dönemde yıllık enflasyon tüm alt gruplarda belirgin bir düşüş kaydederken, hizmet grubundaki gerileme görece sınırlı kalmıştır. Yıllık tüketici enflasyonundaki düşüşe en belirgin katkı baz etkisi nedeniyle temel mal ve gıda gruplarından gelmiştir. Temel mal grubunda aralık ayında ÖTV matrah düzenlemesinin etkisiyle otomobil fiyatları gerilerken ilaç fiyatlarındaki referans kur ayarlaması ve beyaz eşya ile mobilya fiyatlarında devam eden artış eğilimi daha olumlu bir görünümü sınırlamıştır. Gıda grubunda fiyatlar son yıllardaki tarihsel aralık ayı ortalamasına yakın bir düzeyde artış kaydederken, yıllık enflasyon alt gruplar genelinde düşmüştür. Bu dönemde enerji fiyatları akaryakıt ürünleri öncülüğünde gerilemiştir. Enerji fiyatlarındaki düşüşün etkisi üretici fiyatları üzerinde de hissedilmiştir. Üretici fiyatları aralık ayında uluslararası enerji fiyatlardaki olumlu gelişmeler ve Türk lirasındaki istikrarlı seyir neticesinde, petrol ve ürünleri ile elektrik ve doğal gaz fiyatlarındaki gelişmelerle gerileme kaydetmiştir. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış verilerle aylık değişim B göstergesinde yavaşlarken C göstergesinde artmış, göstergelerin yıllık enflasyonları sırasıyla 18,50 ve 16,98 puan gerilemiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Aralık ayında tüketici fiyatları yüzde 1,18 oranında artmış ve yıllık enflasyon 20,12 puan azalarak yüzde 64,27 seviyesine gerilemiştir (Grafik 1 ve Tablo 1). Bu dönemde, B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 18,50 ve 16,98 puan düşerek yüzde 57,68 ve 51,93 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bu dönemde alt grupların tamamında düşüş yaşanmıştır. Bir önceki aya göre temel mallar, gıda ve alkolsüz içecekler, enerji, hizmet ve alkol-tütün-altın gruplarının katkıları sırasıyla 6,96; 6,04; 3,52; 2,48 ve 1,12 puan azalmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, aylık artışlar önceki aya kıyasla C endeksinde yükselmiş, B endeksinde ise bir miktar yavaşlamıştır (Grafik 3). Fiyat artışları B endeksini oluşturan gruplardan temel mallarda yükselirken, işlenmiş gıda ve hizmet gruplarında zayıflamıştır (Grafik 4).

Hizmet fiyatları aralık ayında yüzde 1,85 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 5,23 puan gerileyerek yüzde 55,49 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde yıllık enflasyon lokanta-otel, ulaştırma ve diğer hizmetlerde belirgin bir düşüş kaydederken, kira ve haberleşme alt gruplarında yükselmiştir (Grafik 5). Yemek hizmetlerinin sürüklediği lokanta-otel grubunda fiyatlar aralık ayında yüzde 2,61 oranında artmıştır. Ulaştırma hizmetlerinde fiyatlar yüzde 0,52 oranında gerilemiş, bu gelişmede akaryakıt fiyatlarındaki düşüşün olumlu etkilerinin de izlendiği şehirlerarası otobüs ücretleri belirleyici olmuştur. Diğer hizmetler alt grubunda fiyatlar aylık bazda yüzde 1,65 oranında yükselmiş, bu gelişmede bakım-onarım, sağlık ve eğlence-kültür hizmetlerinin etkisi hissedilmiştir. Haberleşme hizmetleri aylık fiyat artışı yüzde 0,96 ile son aylara kıyasla yavaşlarken, bu grupta yıllık enflasyon yüzde 30,13 seviyesine yükselmiştir. Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre, kira alt grubunda aylık artış bir önceki aya göre yatay seyretmiştir.

Temel mal grubunda yıllık enflasyon daha güçlü baz etkisiyle 27,15 puan düşmüş ve 2022 yılı sonunda yüzde 48,96 olmuştur. Yıllık enflasyon, dayanıklı mallarda daha belirgin olmak üzere, tüm alt gruplarda gerilemiştir (Grafik 6). Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) aralık ayında yüzde 1,88 oranında yükselirken, beyaz eşya ile birlikte mobilya kalemleri fiyat artışlarıyla öne çıkmıştır. Matrah düzenlemesinin yansımaları otomobil fiyatları yüzde 1,71 oranında gerileyerek alt grup aylık fiyat artışını sınırlamıştır. Bu gelişmelerle, dayanıklı mal alt grubunda yıllık enflasyon 41,37 puan gerilemiş ve yüzde 48,13 olmuştur. Diğer temel mallarda fiyatlar yüzde 3,56 ile son aylara kıyasla nispeten yüksek bir oranda artmıştır. Referans euro kur değerinin güncellenmesiyle fiyatı yüzde 18,26 oranında artan ilaçlar, diğer temel mal fiyatlarını sürükleyen kalem olmuştur. Bu dönemde, giyim ve ayakkabı alt grubunda fiyatlar yüzde 1,46 oranında düşmüş ve yıllık enflasyon 11,21 puan azalışla yüzde 25,01 seviyesine gerilemiştir.

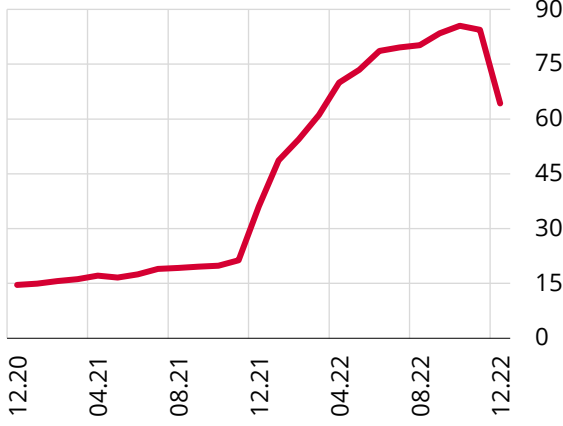
Enerji fiyatları aralık ayında yüzde 2,12 oranında düşmüş, grup yıllık enflasyonu 23,57 puan azalarak yüzde 94,43 seviyesine gerilemiştir (Grafik 7). Bu gelişmede, uluslararası ham petrol fiyatlarındaki geri çekilmeyi takiben akaryakıt fiyatlarında gözlenen düşüşün (yüzde 10,45) etkisi hissedilmiştir. Diğer taraftan, şebeke suyu fiyatları bu dönemde yüzde 10,42 oranında yükselmiştir.

Gıda ve alkolsüz içecekler grubunda yıllık enflasyon aralık ayında 24,68 puan azalarak yüzde 77,87 olmuştur (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 23,99 puan düşerek yüzde 73,25, işlenmiş gıdada ise 25,35 puan azalışla yüzde 82,00 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 8). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler bu dönemde sebze grubunda daha belirgin olmak üzere taze meyve ve sebze fiyatlarında gerilemeye işaret etmiştir. Diğer işlenmemiş gıda grubunda kırmızı et, pirinç ve patates fiyatları artışlarıyla öne çıkan kalemler olmuştur. İşlenmiş gıdada aylık fiyat artışı önceki aylara kıyasla yavaşlayarak yüzde 2,23 olarak gerçekleşmiş, bu artışta ekmek-tahıllar, katı-sıvı yağlar ve konserve sebze ürünlerinin etkisi öne çıkmıştır.

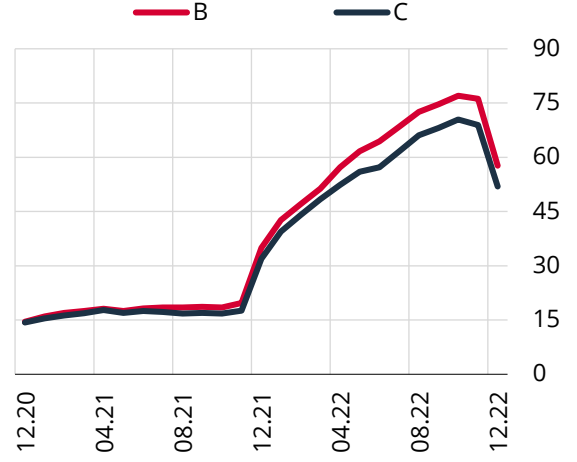
Yurt içi üretici fiyatları aralık ayında yüzde 0,24 oranında gerilemiş, yıllık enflasyon baz etkisiyle 38,30 puan azalarak yüzde 97,72 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Bu gelişmede, uluslararası enerji emtia fiyatlarındaki gerileme ve döviz kurundaki ılımlı seyir etkili olmuştur. Nitekim bu dönemde üretici tarafında enerji fiyatları yüzde 10,63 ile kayda değer bir düşüş sergilemiştir. Ana sanayi gruplarına göre bakıldığında, yıllık enflasyon enerjide daha belirgin olmak üzere tüm alt gruplarda azalış göstermiştir (Grafik 10). Aylık fiyat gelişmeleri sektörler bazında incelendiğinde, bu dönemde rafine edilmiş petrol ürünleri ile elektrik ve doğal gaz imalatı fiyatları önemli ölçüde gerilemiştir. Diğer sektörlerde fiyat artışları devam ederken, temel eczacılık ürünleri, su ve suyun arıtılması ve dağıtılması, içecekler, deri ve ilgili ürünler ile ev aletleriyle bağlantılı olan elektrikli teçhizat kalemleri öne çıkmıştır.

Grafik ve Tablolar

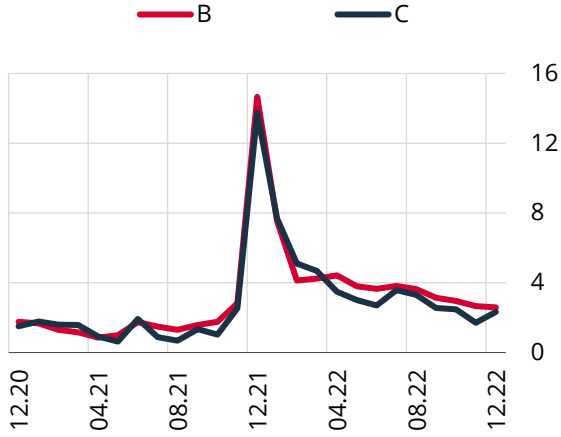
Grafik 1: TÜFE (Yıllık % Değişim)

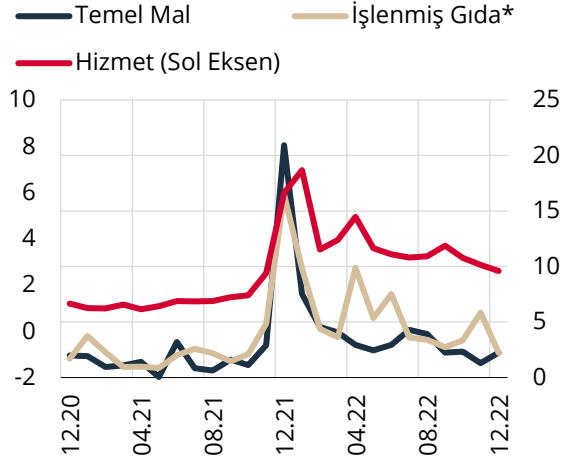
Grafik 2: B ve C (Yıllık % Değişim)

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

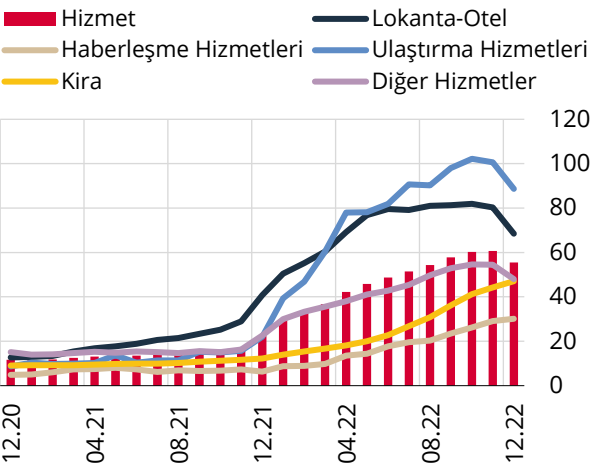

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

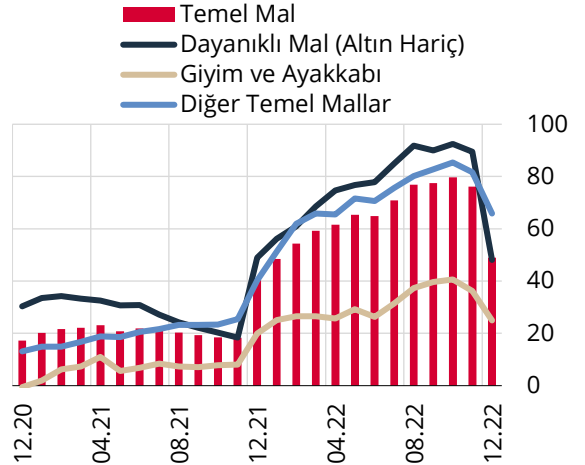

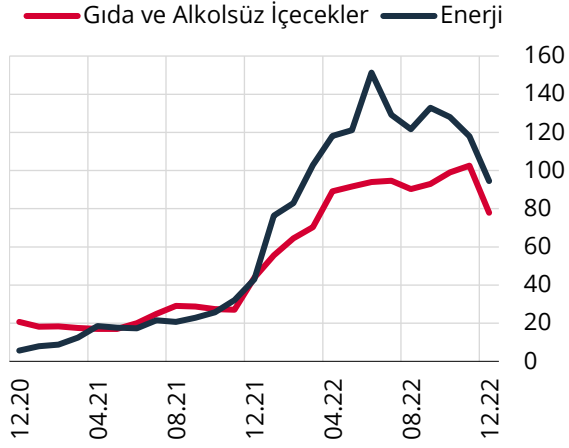
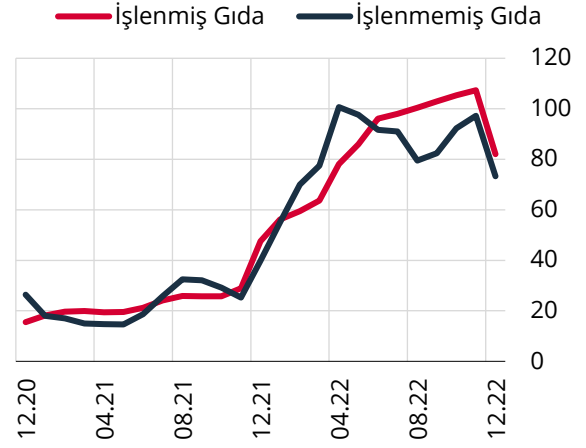
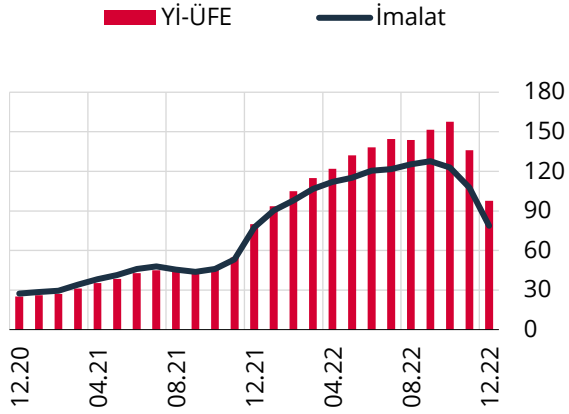
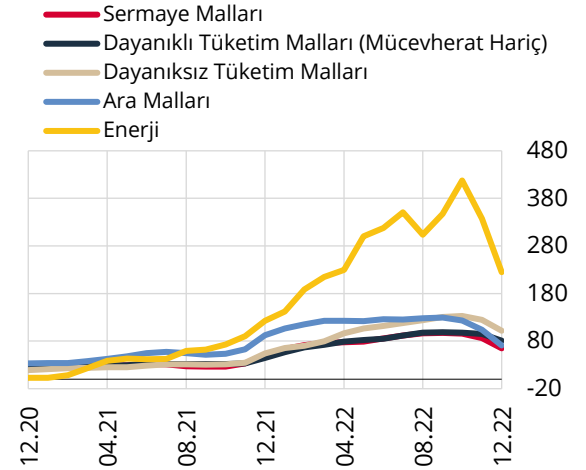
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 7: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)****Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)****Grafik 10: Yi-ÜFE Ana Sanayi Grupları (Yıllık % Değişim)**

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Ara.22	Ara.21	Ara.22	Ara.21
TÜFE	1,18	13,58	64,27	36,08
1. Mallar	0,97	16,48	67,31	41,10
Enerji	-2,12	9,75	94,43	42,93
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,86	15,99	77,87	43,80
İşlenmemiş Gıda	1,42	15,46	73,25	39,83
Taze Meyve-Sebze	-3,30	7,89	78,54	17,94
Diğer İşlenmemiş	3,96	19,14	70,72	52,29
İşlenmiş Gıda	2,23	16,47	82,00	47,57
Ekmek ve Tahıllar	2,56	19,64	69,55	53,00
Diğer İşlenmiş	2,06	14,69	89,16	44,58
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	1,69	19,46	50,45	38,47
Temel Mallar	1,86	20,43	48,96	40,55
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	1,88	30,33	48,13	48,93
Giyim ve Ayakkabı (*)	-1,46	7,38	25,01	19,92
Diğer Temel Mallar	3,56	13,38	65,91	40,26
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,07	11,21	65,11	20,02
Altın	4,33	28,14	35,48	70,87
2. Hizmetler	1,85	5,27	55,49	22,33
Kira	3,10	1,11	47,07	12,20
Lokanta ve Oteller	2,61	9,81	68,48	40,85
Ulaştırma Hizmetleri	-0,52	5,78	88,70	21,99
Haberleşme Hizmetleri	0,96	0,21	30,13	6,32
Diğer Hizmetler	1,65	6,03	48,05	22,61
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,94	13,90	57,68	34,89
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,86	13,23	51,93	31,88
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,21	13,41	62,94	36,46
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	0,91	15,20	60,02	39,14

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık (%)	Aralık 2022		Aralık 2021	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	-0,24	97,72	19,08	79,89
Madencilik	3,56	1,94	122,92	12,69	62,84
İmalat	87,43	2,29	78,66	18,88	77,44
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	84,97	2,79	78,66	18,95	73,60
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,27	2,95	83,86	18,13	67,36
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	8,29	-11,78	284,99	24,41	117,14
Su Temini	0,72	9,44	130,34	1,87	33,99
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		1,66	70,91	21,21	92,13
Dayanımlı Tüketim Malları		3,20	78,57	12,04	46,16
Dayanımlı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		3,16	81,13	11,10	44,80
Dayanısız Tüketim Malları		4,56	101,63	16,50	54,23
Sermaye Malı		2,36	65,16	15,53	51,17
Enerji		-10,63	224,67	20,38	122,76

Kaynak: TÜİK.